

Ա Մ Փ Ո Փ Ա Թ Ե Ր Թ

Բաց կառավարման գործընկերություն-Հայաստան երկրորդ գործողությունների ծրագրում
ներառելու նպատակով ներկայացված առաջարկությունների վերաբերյալ

Ծրագրում ներառված առաջարկություններ

N	Առաջարկություն	Նկարագրություն	Առաջարկություն ներկայացնողը
1.	«Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ-ում առկա տվյալների թվայնացում և հրապարակում	Տես գործողությունների ծրագրում	Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարություն
2.	Հանքարդյունաբերության թափանցիկության ապահովում	Տես գործողությունների ծրագրում	Թրանսփարենսի հիթերնեշնլ
3.	Առողջապահության ֆինանսավորման տեղեկատվության հանրային մատչելիության ապահովում	Տես գործողությունների ծրագրում	Առողջապահության նախարարություն
4.	ՀՀ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց գույքի և եկամուտների հայտարարագրերի թափանցիկության ապահովում	Տես գործողությունների ծրագրում	Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով
5.	Պետական գնումների բողոքարկման խորհրդի նիստերի առցանց հեռարձակում	Տես գործողությունների ծրագրում	Թրանսփարենսի հիթերնեշնլ
6.	Համայնքային միկրոհարցումների ծրագրի ներդրում 10 համայնքներում	Տես գործողությունների ծրագրում	Տարածքային կառավարման նախարարություն
7.	Պետական քաղաքականությունների և օրենսդրական բարեփոխումների՝ բաց, թափանցիկ, մասնակցային և հաշվետու	Տես գործողությունների ծրագրում	«Արագ» ԲՀԿ

	գործընթացի ապահովում		
8.	Պետական կառավարման մարմինների օրինաստեղծ գործունեության մասին հանրության իրազեկում	Տես գործողությունների ծրագրում	Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից
9.	ՀՀ հանրակրթական պետական ուսումնական հաստատությունների կառավարման խորհուրդների ընտրության և տարեկան բյուջեի պլանավորման ու ծախսերի թափանցիկության ապահովում	Տես գործողությունների ծրագրում	Վորլդ վիժն Հայաստան
10.	Հանրային ծառայողների գիտելիքների և հմտությունների բարելավում տեղեկատվության ազատության և հակակոռուպցիոն ոլորտներում	Տես գործողությունների ծրագրում	«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ, «Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» ՀԿ
11.	Խոշոր համայնքների տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության թափանցիկության ապահովում	Տես գործողությունների ծրագրում	Ասպարեզ ակումբ

Առաջարկություններ, որոնք չեն համապատասխանում ԲԿԳ արժեքներին (թափանցիկություն, հաշվետվողականություն, հանրային մասնակցություն, տեխնոլոգիաներ/նորարարություն) և/կամ հավակնոտ չեն

N	Առաջարկություն	Նկարագրություն	Առաջարկություններկայացնողը	Հատուկ կարծիք
1.	<p>Մշակութային ծառայությունների ոլորտում տեղեկատվության և ծառայությունների մատչելիության ապահովում</p>	<p>Նախատեսվում է ստեղծել Մշակութային արժեքների տեղեկատվական էլեկտրոնային շտեմարան:</p> <p>Շտեմարանի ստեղծման նպատակն է ապահովել մշակութային արժեքների վերաբերյալ թվայնացված տեղեկատվության հավաքագրումը, համակարգումը և հանրության լայն շերտերին միասնական ձևաչափով դրանց ներկայացումն ու հասանելիությունը, ինչպես նաև շարժական ժառանգության հետազոտման, գիտական ուսումնասիրման ու հանրահոջակման արդյունավետության բարձրացումը:</p> <p>Արդյունքում՝ կստեղծվի ծրագրաշարերի և էլեկտրոնային տիրույթ, որտեղ կներկայացվեն 136,148 մշակութային արժեքների թվայնացված տվյալներ:</p>	<p>Մշակույթի նախարարություն</p>	
2.	<p>ՀՀ մասնակցությունը ՆԱՏՕ-ի «Բարեվարքության ամրապնդման»</p>	<p>Նախաձեռնության նպատակը պաշտպանության ոլորտում կոռուպցիայի նվազեցումն ու բաց կառավարման էթիկայի</p>	<p>Պաշտպանության նախարարություն</p>	

	<p>նախաձեռնության շրջանակներում</p>	<p>բարելավումն է:</p> <p>1-ին փուլ. ՆԱՏՕ-ի «Բարելարքության ամրապնդման» նախաձեռնության շրջանակներում ինքնագնահատման իրականացում: Արդյունքում՝ կներկայացվի ինքնագնահատման իրականացման մասին հաշվետվություն:</p> <p>2-րդ փուլ. Ինքնագնահատման արդյունքների հիման վրա բարելարքության ամրապնդման գործողությունների ծրագրի մշակում և իրականացում:</p>		
3.	<p>Պաշտոնական տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման ապահովում</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետության թվով 200 համայնքներում կգործարկվեն համացանցային կայքերը: Նպատակն է բարձրացնել տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության հրապարակայնությունը, թափանցիկությունը և հաշվետվողականությունը: Իրականացվելիք աշխատանքների արդյունքում քաղաքապետարաններում (գյուղապետարաններում) կստեղծվեն անհրաժեշտ կարողություններ համացանցային կայքերի գործարկումն ու դրանց ընթացիկ սպասարկումը կանոնավոր կերպով իրականացնելու համար:</p>	<p>Տարածքային կառավարման նախարարություն</p>	
4.	<p>Մաքսային ձևակերպման ոլորտում՝ նախնական հայտարարագրման և</p>	<p>Էլեկտրոնային մաքսային հայտարարագրման համակարգի ամբողջականացումը դյուրացնելու և հասանելի է</p>	<p>ՀՀ ԿԱ պետական եկամուտների</p>	

	<p>ամբողջովին էլեկտրոնային հայտարարագրման համակարգի ներդրում</p>	<p>դարձնելու հայտարարագրումը՝ անկախ հայտարարատուի գտնվելու վայրից: Արդյունքում ակնկալվում է համակարգից օգտվողների թվաքանակի աճ ինքնահայտարարագրող տնտեսվարող սուբյեկտների շրջանում (առնվազն 5 տոկոս՝ տարեկան):</p> <p>Միաժամանակ, ակնկալվում է ամրապնդել համակարգի հանդեպ գործարար հանրության վստահությունը՝ շնորհիվ ավտոմատացման արդյունքում հայտարարագրման գործընթացներում մարդկային գործոնի ազդեցության և դրանից բխող կոռուպցիոն ռիսկերի նվազման:</p>	<p>կոմիտե</p>	
<p>5.</p>	<p>Քաղաքաշինական թույլտվությունների տրամադրման էլեկտրոնային համակարգի ներդրում և համայնքների կողմից դրանց փոփոխյին գործարկում</p>	<p>Համակարգի ներդրման միջոցով կապահովվի կառուցապատման գործընթացի իրականացման ընթացքում օրենսդրությամբ սահմանված քաղաքաշինական թույլատվական փաստաթղթերի ձեռքբերման մատչելիությունը՝ արդիական տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման միջոցով:</p> <p>Նախատեսվում է մինչև 2014թ. ավարտը համակարգը ներդնել և գործարկել ՀՀ թվով 37 խոշոր քաղաքային համայնքներում, այլ քաղաքային համայնքներում՝ 2014-2016թթ.:</p> <p>Համակարգի ներդրման արդյունքում</p>	<p>Քաղաքաշինության նախարարություն</p>	

		<p>զգալիորեն կբարձրանա կառուցապատման գործառույթներից օգտվողների սպասարկման որակը, գործընթացի թափանցիկությունը, ինչպես նաև կնվազեցվեն կոռուպցիոն ռիսկերը, կապահովվի թույլատվական ընթացակարգերի վերահսկելիությունը ողջ գործընթացի իրականացման ընթացքում:</p>		
6.	<p>«Ը թվով 250 համայնքներում «Mulberry» էլեկտրոնային փաստաթղթերի շրջանառության համակարգի ներդրում</p>	<p>Նպատակն է հանրային կառավարման ոլորտում փաստաթղթաշարժի միասնական համակարգի ձևավորումը, կառավարման ոլորտում օպերատիվության և որակի բարձրացումը: Արդյունքում ակնկալվում է ապահովել էլեկտրոնային փաստաթղթերի փոխանակում տեղական ինքնակառավարման մարմինների և պետական կամ տարածքային կառավարման մարմինների միջև:</p>	<p>Տարածքային կառավարման նախարարություն</p>	
7.	<p>Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի ներդրում</p>	<p>2012 թվականից ներդրվում է ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգ, որը գործում է «մեկ պատուհանի» սկզբունքով: Համակարգը հնարավորություն է տալիս ՀՀ քաղաքացիներին աշխատանքի և սոցիալական պաշտպանության ոլորտին վերաբերող որևէ հարցով դիմել միասնական ընդունարան և ստանալ հնարավոր խնդիրների լուծումը՝ բացառելով դրամական վճարների (կենսաթոշակներ,</p>	<p>Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>	

		<p>նպաստներ կամ դրամական օգնություն) համար դիմելիս քաղաքացի-սոցիալական աշխատող անմիջական կապը, դրանով նվազեցնելով կոռուպցիոն ռիսկերը: 2013թ. օգոստոսի դրությամբ հանրապետությունում գործում են ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների 19 կենտրոններ, ևս 35 կենտրոններ նախատեսվում է ձևավորել մինչև 2017թ.:</p>		
8.	<p>Նախարարական կոմիտեներին կից քաղաքացիական հասարակության խորհուրդների ստեղծում</p>	<p>Հայաստանի սոցիալական և տնտեսական զարգացումն ապահովելու համար՝ հանրային քաղաքականությանը վերաբերող որոշումների կայացման գործընթացում քաղաքացիական հասարակության ներգրավվածության աստիճանի և ազդեցության աճի բարձրացման նպատակով ՀՀ բոլոր նախարարներին և կոմիտեների պետերին կից ստեղծել քաղաքացիական հասարակության խորհուրդներ:</p>	<p>Արմավիրի զարգացման կենտրոն</p>	<p>2008 թվականից գործում է ՀՀ Նախագահին կից Հանրային խորհուրդը, որի լիազորությունների շրջանակներում է ներկայացված առաջարկության կարգավորման առարկան: Բացի այդ՝ գործողությունների ծրագրում ներառված է նմանատիպ պարտավորություն, որը նախատեսում է կատարել փոփոխություններ և լրացումներ ՀՀ նախարարությունների կոլեգիաների/խորհուրդների օրինակելի աշխատակարգում:</p> <p>Պետական կառավարման մարմինների կանոնադրությամբ նախատեսված են խորհրդակցական մարմինների ստեղծման հնարավորությունը, մասնավորապես՝ պաշտպանության, կրթության և գիտության, արդարադատության</p>

				նախարարներին կից գործում են հանրային խորհուրդներ: Տես ծրագրի N 7 պարտավորությունը:
9.	Մասնավորեցման գործընթացների թափանցիկության ապահովում	Մշակել իրավական ակտ՝ ապահովելու հանրային սեփականության մասնավորեցման գործընթացների վերաբերյալ հանրային իրազեկման և մասնակցության կարգ:	Թրանսփարենսի ինթերնեշնլ	«Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով հրապարակվում են անհրաժեշտ տեղեկությունները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգին համապատասխան:
10.	Քաղաքացիական հասարակության կառույցներին տրամադրվող ֆինանսավորման թափանցիկության ապահովում	Սահմանել հստակ ընթացակարգեր քաղաքացիական հասարակության կառույցներին տրամադրվող պետական եւ համայնքային դրամաշնորհների, ֆինանսական և/կամ նյութական օժանդակության ու դրանց հրապարակայնացման համար՝ ներառելով գործընկերների ընտրության չափանիշները, դրամաշնորհառու կազմակերպությունների ընտրության չափանիշները, մրցույթների անցկացման կարգը, գնահատման մեխանիզմները, ընտրված կազմակերպությունների և դրանց հիմնադիրների/ղեկավարների մարմնի անդամների ցանկը, տրամադրվող գումարները եւ ստացվող արդյունքները:	Ասպարեզ ակումբ	Բարձրացված խնդիրը, հիմնականում, կարգավորված է: Միաժամանակ, հարկ է նշել, որ ՀՀ Նախագահի հրամանագրում փոփոխությունների/լրացումների ընդունումը դուրս է ՀՀ կառավարության լիազորությունների շրջանակից:
11.	Մասնավոր լրատվամի-	Իրավական ակտերով ամրագրել	Ասպարեզ	Բարձրացված հարցն արդեն իսկ

	<p>ջոցներին տրամադրվող ֆինանսավորման թափանցիկության ապահովում</p>	<p>մասնավոր լրատվամիջոցներին տրամադրվող օժանդակության առցանց հրապարակման վերաբերյալ պահանջ:</p>	<p>ակումբ</p>	<p>կարգավորված է ՀՀ մշակույթի նախարարի համապատասխան հրամանով: Բացի այդ՝ ներկայացված առաջարկությունը հավակնոտ չէ՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ մասնավոր լրատվամիջոցներին տրամադրվող օժանդակության առցանց հրապարակման վերաբերյալ պահանջի կատարումը կարող է ապահովվել ՀՀ վարչապետի առանձին հանձնարարականով:</p>
<p>12.</p>	<p>Համայնքների ներկայացուցչական մարմինների՝ ավագանիների պատշաճ գործունեության ապահովում</p>	<p>Բոլոր համայնքներում ապահովել ավագանու գործունեության պատշաճ աշխատանքային պայմաններ, այդ թվում՝ նստավայր և հանրության մասնակցության համար համապատասխան տարածք ու պայմաններ եւ վերահսկել ավագանու գործունեության մասին հանրության իրազեկման և մասնակցության գործընթացը:</p>	<p>Ասպարեզ ակումբ</p>	
<p>13.</p>	<p>Պետական պաշտոնական փաստաթղթաշրջանառության հանրամատչելիության ապահովում</p>	<p>Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 24.09.2010թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական պաշտոնական փաստաթղթաշրջանառությունում պարտադիր կիրառման հայկական համակարգչային տառատեսակները հաստատելու մասին» N1259-Ն որոշման, պետական և տեղական ինքնակառավար-</p>	<p>Ասպարեզ ակումբ</p>	

		<p>ման մարմինների բոլոր կայքերի տեղեկատվությունը գետեղել UNICODE համակարգով, իսկ այլ համակարգով եղած բոլոր տեքստերը և տեղեկությունները փոխարինել UNICODE համակարգի տեղեկություններով:</p>		
14.	<p>Հանրային ծառայություններ մատուցող ՀՀ նոտարական գրասենյակների և ՔԿԱԳ տարածքային բաժինների գործունեության մոնիթորինգի միջոցով վեր հանել առկա խնդիրներն ու կոռուպցիոն ռիսկերը, ապահովելով այդ մարմինների թափանցիկությունը և հասարակության մասնակցությունը:</p>	<p>ՔՀԿ-ների կողմից հասարակական մոնիթորինգի իրականացման միջոցով կբացահայտվեն ՀՀ նոտարական գրասենյակների և ՔԿԱԳ տարածքային բաժինների կողմից ծառայությունների մատուցման ոլորտում առկա հնարավոր բացերն ու կոռուպցիոն ռիսկերը, կներկայացվեն համապատասխան համակարգային և ընթացակարգային առաջարկություններ՝ ուղղված դրանց վերացմանը: Կուժեղացվի հանրային հետաքրքրվածությունը հանրային ծառայություններ մատուցող համակարգի և գործընթացների նկատմամբ՝ հասարակական անկախ և անկողմնակալ մոնիթորինգի իրականացման և մոնիթորինգի արդյունքների հարապարակման միջոցով: Այս ամենը հնարավորություն կնձեռնի օժանդակել ՀՀ-ում թափանցիկ, արդյունավետ, ներառյալ կոռուպցիայից զերծ, նոտարական և ՔԿԱԳ գրասենյակների բարեփոխմանը, նրանց կողմից մատուցվող ծառայությունների</p>	<p>«Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» ՀԿ</p>	

		<p>որակի բարձրացմանն ու զարգացմանը:</p> <p>Հասարակական մոնիթորինգ կիրակա- նացվի Երևանի և ՀՀ մարզերի նոտա- րական և ՔԿԱԳ տարածքային բաժին- ներում:</p>		
--	--	--	--	--

Առաջարկություններ, որոնք ենթադրում են նոր օրենքների նախագծերի մշակման և ընդունման, ինչպես նաև գործող օրենքներում փոփոխություններ կատարելու պահանջ (նշված պահանջի ապահովումը դուրս է ՀՀ կառավարության լիազորությունների շրջանակից)

N	Առաջարկություն	Նկարագրություն	Առաջարկությունների կայացնողը	Հատուկ կարծիք
1.	Տեղեկություն ստանալու էլեկտրոնային հարցումներին ընթացք տալու մասին կարգի մշակում	<p>«Պետական կառավարման համակարգում դիմողներից ստացած տեղեկություն ստանալու էլեկտրոնային հարցումներին ընթացք տալու վերաբերյալ» որոշման ընդունում:</p> <p>Կհստակեցվեն էլեկտրոնային փոստով ստացվող տեղեկություն ստանալու հարցումները գրանցելու, դրանց ընթացք տալու ժամկետներն ու կարգը:</p>	«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ	<p>Առաջարկությունն, ըստ էության, ուղղված է անձի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի իրականացումը կանոնակարգելուն, սակայն համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 83.5 հոդվածի՝ բացառապես Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով են սահմանվում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց իրավունքներն իրականացնելու և պաշտպանելու պայմանները և կարգը, հետևաբար հիշյալ հարաբերությունները կարող են կարգավորվել միայն օրենքով, այլ ոչ ստորադաս իրավական ակտով:</p> <p>Միաժամանակ, հիշյալ հարաբերություններն արդեն իսկ հանդիսանում են «Տեղեկատվության</p>

				<p>ազատության մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորման առարկա, համաձայն հիշյալ օրենքի 1-ին հոդվածի, այն կարգավորում է տեղեկատվության ազատության հետ կապված հարաբերությունները, սահմանում է տեղեկատվության ապահովման բնագավառում տեղեկատվություն տնօրինողների իրավասությունը, ինչպես նաև տեղեկություններ ստանալու կարգը, ձևերը և պայմանները:</p>
2.	<p>Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց գույքի, եկամուտների ու փոխկապակցված անձանց ներկայացվող հայտարարագրեր ներկայացնելու ցանկը ընդլայնել՝ ներառելով ՀՀ բոլոր համայնքների ղեկավարներին:</p>	<p>ՀԿ-ի կողմից նկարագրություն չի ներկայացվել</p>	<p>«Արմավիրի զարգացման կենտրոն» ՀԿ</p>	
3.	<p>Տեղեկատվություն տրամադրող անձանց (whistleblowing), նրանց և նրանց ընտանիքների պաշտպանության մեխանիզմների ներդրում:</p>	<p>Իրականացնել հանրային քննարկումներ տեղեկատվություն տրամադրող անձանց, նրանց և նրանց ընտանիքների պաշտպանության խնդրի շուրջ: Հանրային քննարկումների արդյունքում մշակել և հրապարակել օրենքի նախագիծ “Տեղեկատվություն տրամադրող անձանց պաշտպանության մասի”:</p>	<p>«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ «Երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա»</p>	

		<p>Տեղեկատվություն տրամադրող անձանց (այսուհետ՝ տեղեկատվություն տրամադրող անձինք), նրանց և նրանց ընտանիքների պաշտպանության մասին օրենքով կկարգավորվեն վերջիններիս իրավունքների և պարտականությունների ամբողջությունը, խրախուսման, պատժից ազատման և այլ մեխանիզմները: Օրենսդրորեն պետք է խրախուսման նորմեր ամրագրել իրավապահ մարմիններին տեղեկատվություն տրամադրող անձանց համար՝ կոռուպցիոն հանցագործությունների մասին տեղեկատվություն հայտնելու դեպքում:</p> <p>Տեղեկատվություն տրամադրող անձինք չպետք է բացահայտվեն, քրեական գործերի շրջանակներում վարույթն իրականացնող մարմինը պետք է միջոցներ ձեռնարկի նրանց անձի գաղտնիության ապահովման համար:</p> <p>Տեղեկատվություն տրամադրող անձանց համար պետք է գործեն դատավարական առավել մեղմ ընթացակարգեր, որպեսզի նման անձինք չխուսափեն համագործակցել իրավապահ մարմինների հետ և իրավապահ մարմիններին դիմելն իրենց համար չդիտվի որպես ավելորդ բյուրոկրատական քաշքշուկներ:</p>	ՀԿ	
4.	Տեղեկատվության հանձնակատարի ինստիտուտի	Մինչև 2016 ավարտը մշակել ՏԱ հանձնակատարի ինստիտուտի ներդրման համար անհրաժեշտ իրավական ակտեր և	«Ինֆորմացիայի ազատության	<u>Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակ</u>

<p>ներդրմանն ուղղված մեխանիզմների ապահովում</p>	<p>դրանց շուրջ անցկացնել հանրային քննարկումներ:</p> <p>SU հարցերով հանձնակատարի ինստիտուտի հիմնական նպատակը SU օրենսդրության կիրառումն է: SU հանձնակատարի ինստիտուտի հիմնական նպատակները ներառում են նաև տեղեկատվության ազատության իրավունքի խթանումը և SU իրավունքի խախտումների բողոքարկումը: Հանձնակատարը արտադատական կարգով լուծում է տեղեկատվության ազատության ոլորտում առաջացած վեճերը:</p> <p>SU հանձնակատարի ստեղծումը կարող է ծառայել SU իրավունքի պաշտպանությանը՝ SU օրենսդրության կիրառման և տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտումների բողոքարկման գործընթացներում չարաշահումները բացառելու միջոցով:</p> <p>SU հանձնակատար ունենալու անհրաժեշտության հիմնավորումներից է նաև SU իրավունքի խախտումների անկախ վերանայումը:</p>	<p>կենտրոն» ՀԿ</p>	<p>SU հանձնակատարի ինստիտուտի ստեղծումը, որպես առանձին մարմին, նպատակահարմար չէ թե՛ ֆինանսական ռեսուրսների և թե՛ առանձին ոլորտներում Մարդու իրավունքների պաշտպանի լիազորությունների և գործառույթների հնարավոր համընկնման տեսանկյունից: «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ <i>Մարդու իրավունքների պաշտպանը անկախ և անփոփոխելի պաշտոնատար անձ է, որն իրականացնում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց կողմից մարդու խախտված իրավունքների և ազատությունների պաշտպանությունը՝ ղեկավարվելով օրինականության, հասարակական համակեցության և սոցիալական արդարության հիմնարար սկզբունքներով</i>:</p> <p>Ոչ ՀՀ Սահմանադրությամբ և ոչ էլ «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենքով</p>
---	---	--------------------	--

նախատեսված չէ որևէ բացառություն կամ սահմանափակում. Պաշտպանն իրականացնում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց կողմից խախտված բոլոր իրավունքների և ազատությունների պաշտպանությունը: Եթե նոր ստեղծվող մարմին օրենքով վերապահվեն Պաշտպանին վերապահված լիազորությունները կոնկրետ իրավունքների պաշտպանության ոլորտում և համապատասխան ոլորտները հանվեն Պաշտպանի իրավասության շրջանակից, ապա դա կհանգեցնի << Սահմանադրության հոդված 83.1.-ի հետ ուղղակի հակասությանը:

Իսկ եթե համապատասխան ոլորտներում լիազորությունները վերապահվեն նաև հանձնակատարին, ապա պետական մարմինների և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից առանձին իրավունքների խախտման դեպքերում անխուսափելի են երկու մարմինների գործունեության և լիազորությունների

կրկնությունները:

Հետևաբար, առավել նպատակահարմար ենք համարում այն ինտեգրել արդեն իսկ գործող կառույցում, մասնավորապես ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի հաստատությունում օրենքով Մարդու իրավունքների պաշտպանի՝ անհատական տվյալների պաշտպանության և տեղեկատվության ազատության հարցերով տեղակալի նախատեսման միջոցով: Աշխատակազմում անհրաժեշտ կլինի նախատեսել նաև առանձին ստորաբաժանում՝ այդ իրավասությունների իրականացումն ապահովելու նպատակով տեխնիկական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով:

Միաժամանակ, հարկ ենք համարում նշել, որ գործող օրենսդրության պայմաններում Մարդու իրավունքների պաշտպանի կողմից ՏԱ հանձնակատարի իրավասությունների իրականացման դեպքում Պաշտպանը տեղեկատվության ազատության ոլորտում առաջացած վեճերը լուծելու լիարժեք

իրավասություն չի ունենա՝ առանձին կազմակերպությունների կողմից կատարված իրավախախտումների մասով:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը սահմանում է, որ տեղեկատվության ազատությունը տեղեկությունն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փնտրելու և դա տեղեկատվություն տնօրինողից ստանալու իրավունքի իրականացումն է, իսկ տեղեկատվություն տնօրինող են համարվում տեղեկություններ ունեցող պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, պետական հիմնարկները, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպությունները, ինչպես նաև հանրային նշանակության կազմակերպությունները և դրանց պաշտոնատար անձինք: Հանրային նշանակության կազմակերպություններ են՝ ապրանքային շուկայում մենաշնորհ կամ գերիշխող դիրք ունեցող, ինչպես նաև առողջապահության, սպորտի, կրթության, մշակույթի, սոցիալական ապահովության,

տրանսպորտի և կապի, կոմունալ ոլորտներում հանրությանը ծառայություններ մատուցող ոչ պետական կազմակերպությունները»:

Նշյալ կազմակերպությունների նկատմամբ ՀՀ Մարդու իրավունքների պաշտպանի լիազորությունների սահմանումը հնարավոր կլինի իրականացնել ՀՀ Սահմանադրությամբ անհրաժեշտ փոփոխություններ կատարելուց հետո: Քննարկվող Սահմանադրական բարեփոխումների համատեքստում ՀՀ սահմանադրական բարեփոխումների մասնագիտական հանձնաժողովին Պաշտպանի կողմից առաջիկայում ներկայացվելու է գրավոր առաջարկ՝ Պաշտպանի լիազորությունների ընդլայնման նպատակով:

Հետևաբար, ՏԱ հանձնակատարի լիազորությունները Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակի միջոցով հնարավոր կլինի իրականացնել միայն սահմանադրական բարեփոխումներից հետո:

5.	Շահերի բախման ռիսկերի նվազեցում	«Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն (նաե՛ր դիտարկել առանձին օրենքի ընդունման հնարավորությունը)՝ ընդլայնելով դրա գործունեության շրջանակը՝ ներառելով բոլոր մակարդակների հանրային ծառայողներին: Ընդարձակել շահերի բախման համատեքստում դիտարկվող փոխկապակցված անձանց շրջանակը՝ ներառելով առնվազն 4-րդ աստիճանի հարազատներին:	Ասպարեզ ակումբ	
6.	Պաշտոնատար անձանց գույքի եւ եկամուտների հայտարարագրում	«Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ ընդլայնելով դրա գործունեության շրջանակը՝ հանրային ծառայողների գույքի եւ եկամուտների հայտարարագրման պահանջները տարածելով Հայաստանի բոլոր համայնքների ղեկավարների վրա, իսկ 30.000-ից ավելի բնակիչ ունեցող համայնքների դեպքում՝ դրանց ղեկավարների, նրանց տեղակալների, աշխատակազմի քարտուղարների եւ ավագանու անդամների վրա: Ընդարձակել հայտարարագիր ներկայացնող անձանց շրջանակը՝ ներառելով նաեւ ամուսնացած եւ առանձին բնակվող 1-ին աստիճանի հարազատներին: Ամբողջությամբ հրապակայնացնել հայտարարագրերը՝ ապահովելով միայն մասնավոր կյանքին առնչվող տվյալների գաղտնիությունը:		
7.	Հայտարարագրված	«Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ		

	<p>գույքի եւ եկամուտների աղբյուրների հրապարակում</p>	<p>օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ սահմանելով պահանջ՝ պաշտոնատար անձանց գույքի եւ եկամուտների հայտարարագրերում նշված տվյալները համադրելու նրանց վերջին երեք տարիների աշխատավարձերի հետ եւ դրանցից էական շեղման դեպքում ստանալու համապատասխան հիմնավորում: Ապահովել բաժնեմասով, բաժնետոմսերով կամ այլ կերպ նրանց կամ նրանց փոխկապակցված անձանց պատկանող առետրային կազմակերպությունների եկամուտների եւ հարկային պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ տեղեկատվության կցում հայտարարագրին:</p>		
<p>8.</p>	<p>Պաշտոնատար անձանց կողմից իրականացված իրավախախտումների վերաբերյալ տվյալների հրապարակում</p>	<p>Պաշտոնատար անձանց կողմից իրականացված խախտումների վերաբերյալ ծառայողական քննության նյութերը հրապարակել այդ մարմինների կայքերում՝ վարչական իրավախախտումների եւ իրավապահ մարմինների կայքերում՝ հանցագործությունների դեպքերում:</p>	<p>Ասպարեզ ակումբ</p>	<p>Պրակտիկայում բոլոր պետական կառավարման մարմիններն էլ հրապարակում են իրավախախտումների վերաբերյալ տեղեկատվություն, իսկ ինչ վերաբերում է դրան իրավական կարգավորում տալուն, ապա դժվար է հստակ նշել այն իրավախախտումների սահմանները, որոնք ենթակա են հրապարակման, իսկ որոնք՝ ոչ: Միևնույն ժամանակ, հարցի կարագավորումը ենադրում է «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում կատարել փոփոխություններ/լրացումներ:</p>

9.	Ընտրություններին քաղաքացիների մասնակցության հավաստում	<p>«Ընտրական օրենսգրքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ ներկայացնելով պահանջ տեղական եւ համապետական ընտրությունների հաջորդ օրը հրապարակելու ընտրություններին մասնակցող անձանց անունազգանունները եւ հասցեները՝ համապատասխան ընտրատեղամասերում, իսկ երրորդ օրը՝ տեղադրելու այդ ցուցակները համացանցում:</p>	Ասպարեզ ակումբ	
10.	Քվեարկության գործընթացի թափանցիկության ապահովում	<p>«Ընտրական օրենսգրքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ ներկայացնելով պահանջ՝ կահավորելու բոլոր ընտրատեղամասերը եւ դրանց մուտքերը առնվազն 4 համացանցային տեսախցիկներով, տեսանկարահանելու եւ առցանց հեռարձակելու քվեարկության օրվա ողջ գործընթացը, ինչպես նաեւ պահպանելու տեսանկարահանված այդ տեղեկությունները ԿԸՀ արխիվում:</p>	Ասպարեզ ակումբ	
11.	Պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից տեղեկությունների պրոակտիվ տարածում	<p>«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ ապահովելու տեղեկատվություն վերահսկողական մեխանիզմ տեղեկություն տնօրինողների (տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, պետական մարմիններ, տեղական եւ պետական բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպություններ, հանրային նշանակության կազմակերպություններ) կողմից «Տեղեկատվության ազատության մասին» օրենքով սահմանված պարտավարությունների կատարումը՝ տեղեկությունների պրոակտիվ</p>	Ասպարեզ ակումբ	

		ռեժիմով քաղաքացիներին տրամադրման համար:		
12.	Հանրային ռեսուրսների օգտագործման վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիություն	«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ ընդլայնելու դրա գործողության շրջանակն ու հանրային նշանակության կազմակերպությունների շարքում ներառելով հանրային ռեսուրսներ օգտագործող կազմակերպություններին (օրինակ՝ ընդերքօգտագործողներ, հանրային տարածքների վարձակալներ, հեռուստահեռարձակողներ եւ այլն) եւ շրջակա միջավայրի եւ մարդու վրա ազդեցություն ունեցող գործունեության (ծխախոտեղենի, ալկոհոլեղենի եւ այլնի ներկրում, արտադրություն, իրացում) մեջ ներգրավված մասնավոր ընկերություններին:	Ասպարեզ ակումբ	
13.	Հեռուստառադիոընկերությունների սեփականատերերի եւ եկամուտների թափանցիկության ապահովում	«Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ առցանց հրապարակելու հեռուստառադիոընկերությունների սեփականատերերի՝ համապատասխան մասնաբաժիններով եւ ֆինանսավորման աղբյուրները եւ գումարները, իսկ դրանց փոփոխությունները դարձնել հրապարակային 10-օրյա ժամկետում:	Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից	
14.	Հանրային միջոցներով աշխատող պետական եւ համայնքային մարմինների, հիմնարկների եւ կազմակերպությունների	«Ներքին աուդիտի մասին» եւ «Աուդիտորական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքներում նախաձեռնել փոփոխություններ՝ ապահովելու պետական եւ համայնքային բյուջետային միջոցներով աշխատող	Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից	

	ստուգումների արդյունքների հրապարակայնության ապահովում	մարմինների, հիմնարկների եւ կազմակերպությունների ստուգումների արդյունքների/եզրակացությունների առցանց հրապարակումը:		
15.	Բացահայտված խախտումների քննություն եւ հրապարակում	Օրենքով ամրագրել ՀՀ վերահսկիչ պալատի կողմից բացահայտված բյուջետային միջոցների եւ պետական ու համայնքային սեփականության օգտագործման խախտումների առնչությամբ քրեական գործ հարուցելու պահանջ եւ ապահովել դրանց հրապարակայնությունը ՀՀ դատախազության կայքում:	Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից	
16.	Մեկ անձից գնումների սահմանափակում	«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքում նախաձեռնել փոփոխություն՝ սահմանելով «գնման անհետաձգելի պահանջ» դրույթը՝ մեկ անձից կատարվող գնումների պրակտիկան սահմանափակելու նպատակով:	Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից	
17.	Հանրային մասնակցության հնարավորության ապահովում տեղական խնդիրներին առնչվող հայեցակարգերի, պլանների, ծրագրերի եւ իրավական ակտերի նախագծերի մշակման գործընթացներին	«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքում ամրագրել պահանջ՝ երաշխավորելու տարածքային կառավարմանն ու տեղական ինքնակառավարմանն առնչվող բարեփոխումների հայեցակարգերի, պլանների ծրագրերի եւ իրավական ակտերի նախագծերի մշակման եւ փոփոխության դեպքում, ինչպես նաեւ համայնքներին առնչվող այլ որոշումների ընդունման գործընթացում շահագրգիռ հանրության պատշաճ ծանուցում (առցանց ծանուցում՝ ինտերնետային կայքեր ունեցող համայնքներում եւ/կամ տպագիր	Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից	

		<p>հայտարարություն ՏԻՄ նստավայրում ինտերնետային կայքեր չունեցող համայնքներում) եւ կազմակերպել շահագրգիռ կողմերի մասնակցությամբ հանրային լուսմների առնվազն երկու փուլ:</p>		
18.	<p>Համայնքային բյուջեների եւ քառամյա զարգացման ծրագրերի թափանցիկության եւ իրականացման հաշվետվողականության ապահովում</p>	<p>Բոլոր համայնքներում իրականացնել բյուջեների, համայնքի զարգացման քառամյա ծրագրերի նախագծերի եւ բյուջեների տարեկան կատարողականի հաշվետվությունների առնվազն մեկական հանրային լում: «Վարչական իրավախախտումների մասին» ՀՀ օրենքում պատասխանատվություն ամրագրել՝ օրենքով սահմանված կարգով հանրային լումներ չկազմակերպելու համար:</p>	<p>Ասպարեզ ակումբի ներկայացրած փաթեթից</p>	

Խմբավորված առաջարկություններ

N	Նախնական տարբերակ	Խմբավորված տարբերակ	Նկարագրություն	Առաջարկություն ներկայացնողը	Հատուկ կարծիք
1.	<p>1. Ամբուլատոր-պոլիկլինիկական վերլուծական հաշվետվական կայքէջի ստեղծում</p> <p>2. Պետական առողջապահական գործակալության տեղեկատվական-վերլուծական կայքէջի ստեղծում</p>	<p>Առողջապահության ֆինանսավորման տեղեկատվության հանրային մատչելիության ապահովում</p>	<p>Ստեղծել առողջապահության համակարգի ֆինանսական պորտալ, որտեղ բնակչությունը, մասնագետները և հանրությունը կարող են ստանալ տեղեկատվություն պետության կողմից երաշխավորված ծրագրերի ֆինանսավորման, հիմնական ծառայությունների փաթեթի վերաբերյալ, երբ պետք է պացիենտը վճարի մատուցված ծառայության դիմաց, իսկ երբ՝ ոչ, ինչպես նրանք կարող են ստանալ ռեցեպտներ, որոնք կարող են պետության կողմից երաշխավորված վճարման ենթակա լինել, ֆինանսական և ոչ ֆինանսական հաշվետվություններ և այլնի մասին:</p> <p>Առողջապահության համակարգի ֆինանսական պորտալի ստեղծում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հանրային օգտագործման համար ավելի քան 25 հաշվետվություններ 	<p>Առողջապահության նախարարություն</p>	<p>Խմբավորված տարբերակը ներառվել է ծրագրում</p>

			<ul style="list-style-type: none"> Մասնագիտական շրջաններ՝ շուրջ 1500 օգտվող <p>Հանրության մասով՝ բոլոր ինտերնետ օգտագործողները</p>		
2.	<p>1. Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց հայտարարագրերի ավտոմատ կերպով հրապարակայնացում էլեկտրոնային համակարգից հանձնաժողովի ինտերնետային կայքի միջոցով</p> <p>2. Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց գույքի, եկամուտների ու փոխկապակցված անձանց թղթային տարբերակով ներկայացվող հայտարարագրերից անցում հայտարարագրերի ներկայացման էլեկտրոնային համակարգի</p>	<p>ՀՀ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց գույքի և եկամուտների հայտարարագրերի թափանցիկության ապահովում</p>	<p>1. Նախապատրաստել «ՀՀ կառավարության 2012թ. մայիսի 3-ի N 627-Ն որոշման մեջ լրացումներ ու փոփոխությունների կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծ</p> <p>2. ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը քննարկել ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ ֆինանսների նախարարության հետ</p> <p>3. ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի վերաբերյալ խորհրդատվություն ստանալ շահագրգիռ քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչներից</p> <p>4. ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի վերջնական տարբերակը ներկայացել ՀՀ կառավարության աշխատակազմ</p>	Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով	Խմբավորված տարբերակը ներառվել է ծրագրում
3.	<p>1. ՀՀ նախարարություններին առընթեր Կոլեգիաների աշխատանքների տարեկան հաշվետվողականության բարձրացում</p>	Պետական քաղաքականությունների և օրենսդրական բարեփոխումների՝ բաց, թափանցիկ, մասնակցային և	ՀՀ կառավարության նիստի 20 նոյեմբերի 2008թ-ի N 47 արձանագրային որոշմամբ հաստատված ՀՀ նախարարությունների կոլեգիաների/խորհուրդների օրինակելի աշխատակարգում փոփոխությունների և	«Արագ» ԲՀԿ	Խմբավորված տարբերակը ներառվել է ծրագրում

	<p>2. ՀՀ նախարարությունների և տեղական կառավարման մարմինների կոլեգիաների/խորհուրդների աշխատակարգի փոփոխության ընդունում՝ ձևավորման ընթացակարգի բարելավման, միասնական, թափանցիկ ընտրության և ԲՀԿ մասնակցության առնվազն 30% քվոտայի սահմանմամբ</p>	<p>հաշվետու գործընթացի ապահովում</p>	<p>լրացումների կատարում, որոնք</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Կհստակեցնեն և կտարանջատեն Կոլեգիաների և խորհուրդների գործառույթները, կճշգրտեն դրանցում մասնակից կողմերի կազմը, իրավունքներն ու պարտականությունները; ❖ Կսահմանեն խորհուրդների ձևավորման և գործունեության՝ բաց, թափանցիկ ընթացակարգերը, ԲՀԿների ներկայացուցչականության և մասնագիտական որակավորման չափորոշիչները; <p>Կսահմանեն կառավարության և նախարարությունների պաշտոնական կայքերում էլեկտրոնային հաշվետվետվողական համակարգի ներդրում՝ հանրային առաջարկները և դրանց վերաբերյալ պաշտոնական մեկնաբանությունները, մասնակցային խորհրդատվական մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվությունը թափանցիկ և հասանելի դարձնելու համար:</p>		
4.	<p>1. ՀՀ հանրակրթական պետական ուսումնական հաստատությունների կառավարման խորհուրդների ընտրության կարգի լրամշակում</p> <p>2. Կրթական հաստատու-</p>	<p>ՀՀ հանրակրթական պետական ուսումնական հաստատությունների կառավարման խորհուրդների ընտրության և</p>	<p>Վորլդ Վիժն Հայաստան</p>		

	<p>թյունների բյուջեի նախագծի և եռամսյա կատարողական հաշվետվությունների հրապարակայնության ապահովում՝ ինտերակտիվ ինտերնետային հարթակ ստեղծելու միջոցով</p>	<p>տարեկան բյուջեի պլանավորման ու ծախսերի թափանցիկության ապահովում</p>			
5.	<p>1. Հանրային ծառայողների գիտելիքների և հմտությունների բարելավում տեղեկատվության ազատության ոլորտում</p> <p>2. Քաղաքացիական և համայնքային ծառայողների համար հակակոռուպցիոն վարքագծի և ինթեգրիթի ձևավորման մասին դասընթացների կազմակերպում</p>	<p>Հանրային ծառայողների գիտելիքների և հմտությունների բարելավում տեղեկատվության ազատության և հակակոռուպցիոն ոլորտում</p>	<p>«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ, «Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» ՀԿ</p>		

Առաջարկություններ, որոնք հետ են կանչվել ներկայացնողի կողմից

N	Առաջարկություն	Նկարագրություն	Առաջարկություն ներկայացնողը	Հատուկ կարծիք
1.	Տեղեկություն ստանալու հարցումների վիճակագրության ապահովում	Պետական կառավարման մարմինները յուրաքանչյուր տարվա առաջին եռամսյակում կիրառարակեն նախորդ տարվա տեղեկություն ստանալու հարցումների ամփոփ վիճակագրություն՝ (քանի հարցում է ստացվել, քանիսն է բավարարվել, մերժվել և ինչ հիմքով):	«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ	Առաջարկությունը հետ է կանչվել հեղինակի կողմից
2.	ՀՀ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց գույքի և հայտարարագրերի մոնիտորինգի մեխանիզմների բարելավում	Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի ու շահերի բախման խախտումների վերաբերյալ քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների դիմումների և մամուլի կողմից տրված հաղորդումների առցանց ընդունում: Դիմումների, հաղորդումների ուսումնասիրության, քննության, վերլուծության արդյունքների առցանց հրապարակում Հանձնաժողովի կայքէջում:	Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով	Առաջարկությունը հետ է կանչվել հեղինակի կողմից
3.	Բաց կառարության հայեցակարգի մշակում և ընդունում	Նկարագրությունը բացակայում է	Կառավարության աշխատակազմ	Առաջարկությունը հետ է կանչվել հեղինակի կողմից, քանի որ հարցը կորցրել է իր արդիականությունը՝ հաշվի

				<p>առնելով ԲԿԳ նախաձեռնությունում Հայաստանի կողմից իրականացվող գործընթացները:</p>
4.	<p>«Հ հակակոռուպցիոն ուղղմամբ արդյունավետության մշակում և ընդունում»</p>	<p>Նկարագրությունը բացակայում է</p>	<p>Կառավարության աշխատակազմ</p>	<p>Առաջարկությունը հետ է կանչվել հեղինակի կողմից: Առաջարկության ներառումը ԲԿԳ-Հայաստան երկրորդ գործողությունների ծրագրում այլևս արդիական չէ, քանի որ նշված ուղղմամբ արդյունավետությունն արդեն իսկ մշակվել է, որի ընդունումը նախատեսվում է առաջիկայում:</p>